

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра земельного кадастру

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

_____ Т.О. Євсюков
“ _____ ” _____ 2021 р.

Розглянуто на засіданні вченої ради
факультету землевпорядкування
протокол № 10 від «13» травня 2021р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри земельного кадастру

В.о. завідувача кафедри

_____ В.М. Заяць

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОЦІНКА ЗЕМЛІ ТА НЕРУХОМОГО МАЙНА»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 19 - Архітектура та будівництво
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 193 "Геодезія та землеустрій"
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація Оцінка землі та нерухомого майна
(назва спеціалізації)

факультет _____ Землевпорядкування _____
(назва факультету)

Розробники:

Бавровська Н.М., доцент кафедри земельного кадастру, к.е.н., доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

1. Опис навчальної дисципліни
«Оцінка землі та нерухомого майна»
(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	193 – «Геодезія та землеустрій». (шифр і назва)	
Спеціалізація	Оцінка землі та нерухомого майна	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	270	
Кількість кредитів ECTS	9	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2021-2022	2021-2022
Семестр	3	_____
Лекційні заняття	20 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	_____ год.	_____ год.
Лабораторні заняття	40 год.	6 год.
Самостійна робота	210 год.	258 год.
Індивідуальні завдання	_____ год.	_____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	6 год. 21 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів теоретико-методологічні та прикладні знання щодо оцінки нерухомості, забезпечити знаннями, необхідними для правильного практичного застосування методів оцінки нерухомості.

Завдання – дати студентам необхідні знання, що дозволять їм володіти виконанням нормативної та експертної оцінки нерухомого майна. Вивчення дисципліни має підготувати студентів до подальшого творчого осмислення і вирішення конкретних практичних і методичних задач, пов'язаних з оцінкою об'єкта нерухомості у конкретних умовах.

Основними завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання дисципліни, є:

– засвоєння студентами теоретичних засад формування та класифікації нерухомості, її завдань та цілей, алгоритму та концептуальних основ її оцінки;

- оволодіння сучасними методологічними підходами до оцінки та управління нерухомістю;
- вміння застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності та оцінювати фактори впливу на формування вартості об'єктів нерухомості;
- аналізувати економічний, соціальний, інженерно-технічний стан об'єктів нерухомості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- особливості економіки нерухомості; поняття та види оцінки нерухомості;
- основні підходи і принципи оцінки нерухомості;
- етапи процесу оцінки нерухомості;
- стандарти та нормативно-правові положення оцінки;
- етапи оцінки;
- методи оцінки;

вміти:

- користуватися вивченими методиками у практичній діяльності;
- визначати ринкову вартість об'єкта оцінки;
- розумітися на діяльності оцінних фірм;
- визначати види вартості об'єкта оцінки;
- проводити аналіз ринку нерухомості та факторів, що впливають на його розвиток.

У процесі вивчення дисципліни студенти набудуть таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою або у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних знань та методів геодезичних, фотограмметричних, геоінформаційних, картографічних технологій і систем та кадастру і оцінки нерухомості.

загальних:

ЗК 1. Здатність ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях.

ЗК 2. Здатність бути критичним та самокритичним для розуміння факторів, які мають позитивний чи негативний вплив на комунікацію, та здатність визначити та врахувати ці фактори в конкретних комунікаційних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність здійснювати пошук та критично аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК 4. Здатність працювати як самостійно, так і в команді.

ЗК 5. Здатність до застосування знань на практиці.

спеціальних (фахових, предметних):

СК01. Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

СК02. Здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

СК03. Знання основних нормативно-правових актів та довідкових матеріалів, чинних стандартів і технічних умов, інструкцій та інших нормативно-розпорядчих документів в професійній діяльності.

СК04. Здатність застосовувати на практиці методи аналізу ринку;

СК05. Здатність розраховувати нормативну та експертну грошову оцінку земель використовуючи різні методичні підходи.

СК06. Здатність вирішувати питання використання нерухомості на користь вирішення соціально-економічних завдань.

ФК 1. Знання законодавчого та нормативного забезпечення оцінки нерухомості.

ФК 2. Уміння ідентифікувати, класифікувати та описувати цифрові моделі шляхом використання аналітичних методів і методів моделювання

ФК 3. Знання основних нормативно-правових актів та довідкових матеріалів, чинних стандартів і технічних умов, інструкцій та інших нормативно-розпорядчих документів в професійній діяльності

ФК 4. Уміння аргументувати вибір методів розв'язування спеціалізованих задач, критично оцінювати отримані результати та захищати прийняті рішення.

ФК 5. Уміння застосовувати та інтегрувати знання і розуміння дисциплін суміжних інженерних галузей.

Програма навчальної дисципліни
«Оцінка землі та нерухомого майна»
(назва)

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ
НЕРУХОМОСТІ.**

Тема 1. Професійна оціночна діяльність в Україні та вимоги до її здійснення – 2 год.

Законодавче регулювання професійної оціночної діяльності в Україні. Основні положення Закону України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні", Закону України "Про оцінку земель", що регулюють вимоги до професійної оціночної діяльності в Україні. Форми професійної оціночної діяльності. Професійна етика оціночної діяльності.

Підстави проведення оцінки майна. Істотні умови договору на проведення оцінки майна.

Професійна підготовка оцінювачів. Державний реєстр оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності. Державний реєстр оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок. Саморегулювні організації оцінювачів. Суб'єкти оціночної діяльності. Державна реєстрація суб'єктів оціночної діяльності та ліцензування землеоціночних робіт. Кваліфікаційні вимоги до проведення оцінки майна. Права, обов'язки та відповідальність оцінювача. Державне регулювання оціночної діяльності в Україні.

Тема 2. Стандарти оціночної діяльності – 2 год.

Міжнародні організації оцінювачів нерухомості. Зміст міжнародних стандартів оцінки нерухомості та їх еволюція. Розвиток основ оцінки нерухомості в новітніх матеріалах європейських стандартів оцінки.

Тема 3. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки – 2 год.

Нерухомість як об'єкт оцінки. Поняття земельної ділянки, земельного поліпшення. Правовий режим об'єктів нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок.

Організація процесу незалежної оцінки нерухомості та її етапи.

Вихідні дані та інформаційні джерела для забезпечення проведення оцінки нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок.

Застосування містобудівної, проектної документації на будівництво в практиці оцінки

Схеми планування територій, генеральний план населеного пункту, детальний план території, проект забудови території.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК.

Тема 4. Експертна оцінка земельних ділянок – 2 год.

Визначення ринкової вартості земельної ділянки, її частини: методичні підходи, методи, оціночні процедури і послідовність їх застосування.

Процедура аналізу характеристик земельної ділянки, планування, забудови та іншого використання навколишніх територій, стану інженерних мереж під час визначення вартості об'єкта нерухомості.

Методичне регулювання експертної грошової оцінки земельних ділянок та порядок її проведення.

Методичні засади незалежної оцінки земельних ділянок, що містять земельні поліпшення.

Тема 5. Експертна оцінка земельних ділянок – 2 год.

Особливості оцінки земельних ділянок, що використовуються як сільськогосподарські угіддя, та земельних ділянок, у межах яких розташовані природні, штучні замкнуті водойми, що використовуються для рибогосподарської діяльності.

Сутність, основні засади і сфера застосування нормативної грошової оцінки земель. Особливості нормативної грошової оцінки земель населених пунктів. Практика експертної грошової оцінки земельних ділянок.

Тема 6. Особливості застосування методичних підходів до оцінки земельних ділянок різного цільового призначення – 2 год.

Визначення вартості земель сільськогосподарського призначення: методичні підходи, методи, оціночні процедури і послідовність їх застосування.

Особливості оцінки земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу

Оцінка права користування (оренди) об'єктами нерухомого майна, у тому числі земельними ділянками.

Оцінка земельних ділянок водних об'єктів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПРАКТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ОЦІНКИ НЕРУХОМОСТІ.

Тема 7. Витратний підхід оцінки нерухомого майна – 2 год.

Визначення вартості нерухомості з застосуванням витратного підходу: передумови, методи, оціночні процедури, послідовність їх застосування.

Ціноутворення в будівництві. Кошторисна документація. Загальні правила визначення кошторисної вартості будівництва. Застосування кошторисної документації на ідентичні або подібні об'єкти нерухомості в практиці оцінки.

Фізичний знос об'єкта нерухомості. Сутність та способи визначення фізичного зносу об'єкта нерухомості.

Функціональний знос об'єкта нерухомості. Сутність та способи визначення функціонального зносу об'єкта нерухомості.

Економічний (зовнішній) знос об'єктів нерухомості. Сутність та способи визначення економічного (зовнішнього) зносу об'єкта нерухомості.

Порядок визначення вартості відтворення або заміщення земельних поліпшень - будинків, будівель та споруд багатоповерхового житлового будівництва.

Порядок визначення вартості відтворення або заміщення земельних поліпшень - будинків, будівель та споруд малоповерхового житлового будівництва.

Практика оцінки нерухомості за допомогою витратного підходу.

Тема 8. Дохідний підхід оцінки нерухомого майна – 2 год.

Поняття дохідної нерухомості. Дохідний підхід до оцінки нерухомості, сфера його застосування. Методи оцінки дохідного підходу і послідовність їх оціночних процедур.

Поняття грошового потоку, рентного та чистого операційного доходу. Методи прогнозування майбутніх грошових потоків.

Поняття та способи визначення ставки капіталізації та ставки дисконту під час оцінки нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок. Дисконтування та капіталізація як оціночні процедури.

Вартість реверсії, сутність та способи її визначення для об'єкта нерухомості. Практика оцінки нерухомості за допомогою дохідного підходу.

Тема 9. Порівняльний підхід оцінки нерухомого майна – 2 год.

Визначення вартості нерухомості з застосуванням порівняльного підходу: передумови, методи, оціночні процедури і послідовність їх застосування.

Подібне майно. Правила підбору об'єктів порівняння і урахування інформації про ціни на ідентичне або подібне майно, що використовується в порівняльному підході. Практика оцінки нерухомості за допомогою порівняльного підходу.

Тема 10. Організаційно-процедурні питання оцінки майна – 2 год.

Організація процесу оцінки. Етапи проведення незалежної оцінки майна. Загальні вимоги до її проведення. Вимоги до джерел інформації, вихідних даних для оцінки майна.

Оформлення результатів оцінки. Зміст, форма, порядок складання звітів про оцінку майна.

Основні розділи звіту про оцінку, вимоги до його складання і порядок надання замовнику (у тому числі рецензування, погодження, затвердження) звітів. Умови залучення суб'єктів оціночної діяльності для оцінки майна органами державної влади, органами місцевого самоврядування. Рецензування звітів про оцінку.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади оцінки нерухомості.												
Тема 1. Професійна оціночна, у тому числі землеоціночна діяльність в Україні та вимоги до її здійснення	30	2		4		24	29			1		28
Тема 2. Стандарти оціночної діяльності	30	2		4		24	31	1		1		29
Тема 3. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки	30	2		4		24	30	1				29
Разом за змістовим модулем 1.	90	6		12		72	90	2		2		86
Змістовий модуль 2. Експертна оцінка земельних ділянок.												
Тема 4. Експертна оцінка земельних ділянок	30	2		6		22	30	1		1		28
Тема 5. Експертна оцінка земельних ділянок	30	2		6		22	30					29
Тема 6. Особливості застосування методичних підходів до оцінки земельних ділянок різного цільового призначення	30	2		4		24	30	1				29
Разом за змістовим модулем 2.	90	6		16		68	90	2		2		83
Змістовий модуль 3. Практичні механізми оцінки нерухомості.												
Тема 7. Витратний підхід оцінки нерухомого майна	29	2		4		23	23	1				22
Тема 8. Дохідний підхід оцінки нерухомого майна	30	2		4		24	23			1		22
Тема 9. Порівняльний підхід оцінки нерухомого майна	29	2		4		23	23			1		22
Тема 10. Організаційно-процедурні питання оцінки майна	2	2					21	1				20
Разом за змістовим модулем 1	90	8		12		70	90	2		2		86
Усього годин	270	20		40		210	270	6		6		258

- 4. Теми семінарських занять**
5. Теми практичних занять
6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Нормативна грошова оцінка земельних ділянок і сфери її застосування	4 год.
2.	Розрахунок нормативної грошової оцінки земельної ділянки несільськогосподарського призначення	4 год.
3.	Розрахунок нормативної грошової оцінки земельної ділянки сільськогосподарського призначення	4 год.
4.	Розрахунок ринкової вартості земельної ділянки за допомогою методичного підходу, що ґрунтується на зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок	4 год.
5.	Методичний підхід капіталізації чистого операційного або рентного доходу від використання земельних ділянок	4 год.
6.	Витратний підхід до оцінки ринкової вартості нерухомості	4 год.
7.	Функції грошової одиниці у процедурах оцінки земель	4 год.
8.	Дохідний підхід до визначення ринкової вартості землі та нерухомості	4 год.
9.	Оцінка вартості нерухомості порівняльним методом	4 год.
10.	Оцінка землі та нерухомості з використанням фінансових коефіцієнтів	4 год.

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Розкрийте сутність понять “нерухомість” та “оцінка нерухомості”.
2. Охарактеризуйте основні види та вартість нерухомості.
3. Визначіть підходи та принципи до оцінки нерухомості.
4. Покажіть професійних учасників ринку нерухомості.
5. Висвітліть основні етапи процесу оцінки нерухомості.
6. Розкрийте загальну характеристику ринку нерухомості.
7. Охарактеризуйте структуру ринку нерухомості.
8. Обґрунтуйте мету аналізу ринку нерухомості.
9. Покажіть чинники попиту та пропозиції на ринку нерухомості.
10. Визначіть взаємодію ринку капіталу та ринку нерухомості в коротко- та довгостроковому періодах.
11. Що таке рівень ризику на ринку нерухомості?
12. У чому полягає юридичне визначення поняття “нерухоме майно”?
13. Дайте оцінку праву власності на нерухомість, у тому числі й землю.
14. Розкрийте види прав на нерухомість, що підлягає оцінці.
15. Висвітліть історію розвитку права власності.
16. Охарактеризуйте Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оцінну діяльність в Україні”.
17. Перерахуйте основні форми регулювання оцінної діяльності.
18. Які міжнародні, європейські та російські стандарти оцінки ви знаєте?

19. Розкрийте сутність українського національного стандарту оцінки нерухомого майна.

20. Охарактеризуйте правовий порядок оцінки вартості майна державних підприємств.

21. Що являє собою сертифікація та атестація професійної діяльності?

22. Які характерні риси формування інформаційного масиву зовнішньої та внутрішньої інформації, необхідної для здійснення оцінки?

23. Розкрийте особливості аналізу кон'юнктури ринку нерухомості.

24. Назвіть основні джерела інформації.

25. Розкрийте сутність паритетів купівельної спроможності валют.

26. Покажіть характерні риси оцінки дохідної нерухомості. Визначіть дохідний підхід до оцінки нерухомого майна.

28. Дайте порівняльну характеристику методів капіталізації доходів і дисконтованих грошових потоків.

29. Розкрийте сутність основних видів іпотечного кредиту.

30. Дайте оцінку ефективності залучених позичкових капіталів.

31. У чому полягає ефективність оцінки нерухомості при іпотечному кредитуванні?

32. Охарактеризуйте особливості застосування порівняльного підходу до оцінки нерухомості.

33. Висвітліть проблеми та перспективи інвестиційної діяльності в Україні.

34. Яку ви знаєте класифікацію правок?

35. Визначіть оцінку на основі співвідношення доходу і ціни продажу.

36. Покажіть застосування порівняльного підходу на практиці.

37. Дайте загальну характеристику витратного підходу.

38. Обґрунтуйте методи розрахунку відновлюваної вартості.

39. Як здійснюється розрахунок вартості будівництва та що таке знос об'єкта нерухомості?

40. Що таке період (термін) окупності вкладень у нерухомість?

41. Що таке чиста поточна вартість доходів, ставка доходності проекту, модифікована ставка доходності та ставка доходності фінансового менеджменту?

42. Визначіть класифікацію об'єктів та основні етапи оцінки нерухомості з незавершеним будівництвом.

43. Як проводяться розрахунки коефіцієнта готовності та величини фізичного зносу?

44. Покажіть важливість практики достовірного визначення повної відновлюваної вартості.

45. Назвіть основні екологічні фактори, що впливають на вартість нерухомого майна та їх експертизу.

46. Визначіть економічні збитки від забруднення навколишнього середовища як втрату вартості об'єкта нерухомості.

47. Розкрийте вартісну структуру економічних збитків від забруднення навколишнього середовища.

48. Висвітліть методику “валових викидів” при визначенні економічного збитку від забруднення.

49. Сутність методики “концентрацій” при визначенні економічного збитку від забруднення.

50. Індекси якості навколишнього середовища в системі оцінки вартості об’єкта нерухомості.

51. Структура та функції системи масової оцінки нерухомості.

52. Сутність аналізу ринкових даних та їх підготовка до моделювання вартості нерухомості.

53. Структура базової “оцінної” моделі.

54. Висвітліть основні статистичні характеристики багатомірного регресійного аналізу в моделюванні масової оцінки нерухомості.

55. Які характерні риси оцінки вартості родовищ корисних копалин, лісів та водних ресурсів ви знаєте?

56. У чому полягає специфіка земельної ділянки як об’єкта оцінки?

57. Які існують загальні положення оцінки землі в Україні?

58. Визначіть дохідний підхід до оцінки земельних ділянок.

59. Висвітліть порівняльний підхід до оцінки землі.

60. Покажіть витратний підхід до земельної оцінки.

8. Методи навчання

1. За характером подачі (викладення) навчального матеріалу: словесні, наочні, практичні.

2. За організаційним характером навчання: Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; Методи контролю та самоконтролю у навчанні; Бінарні(подвійні) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

9. Форми контролю

- поточний контроль – має на меті оцінку роботи студентів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, лабораторні заняття) і відображає поточні навчальні досягнення студентів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни «Оцінка нерухомого майна»

- підсумковий – 3-й семестр – екзамен (тестовий контроль).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27 » грудня 2019 р. протокол № 5.

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

Таблиця 1. - Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
Відмінно	90 – 100
Добре	74 – 89
Задовільно	60 – 73
Незадовільно	0 -59

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національну оцінку та оцінку ЄКТС згідно з табл. 2.

Поточний контроль			Рейтинг з навчальної роботи РНР	Рейтинг з додаткової роботи РДР	Рейтинг штрафний РШТР	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3					
0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

11. Методичне забезпечення

1. Бавровська Н.М. Методичні вказівки для виконання лабораторних робіт з дисципліни «Оцінка землі та нерухомого майна» для студентів денної та заочної форми навчання ОС «Магістр» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» / Н.М.Бавровська. - К.: ЦП «Компринт». – 2018. – 174 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Методи і моделі оцінювання нерухомого майна. Навч. посіб. / О.І. Драпіковський, І.Б. Іванова, Н.О.Терещенко. – К.: ПАТ «Віпол», 2016. – 512 с.

2. Оцінка нерухомості: Навч. посіб./ О.І. Драпіковський, І.Б. Іванова, Ю.В. Крумеліс. – К.: ТОВ «СІК ГРУП Україна», 2015. – 424 с.

3. Дегтяренко Ю.Ф. Методичні основи грошової оцінки земель в Україні : навч. посібник / Ю. Ф. Дегтяренко, М. Г. Лихогруд, Ю. М. Манцевич, Ю. М. Палеха. - К.: Профі, 2007. - 624 с.

4. Перович Л. М. Оцінка нерухомості: навч. посібник / Л. М. Перович, Ю.П. Губар. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. - 296 с.

5. Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» : постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 року №1440. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>, вільний. – Назва з екрана.

6. Про затвердження Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна»: постанова Кабінету міністрів України від 28 жовтня 2004 року №1442. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004-%D0%BF>, вільний. – Назва з екрана.

7. Про затвердження Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів»: постанова Кабінету міністрів України від 29 листопада

2004 року №1655. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF>, вільний. – Назва з екрана.

8. Національний стандарт №4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності" від 3 жовтня 2007 року №1185. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF>, вільний. – Назва з екрана.

Додаткова

1. Оценка недвижимости: Учеб. для студ. вузов, обучающихся по спец. “Финансы и кредит”. / Грязнова А. Г., Федотова М. А., Агуреев Н. В. и др - М.: Финансы и статистика, 2007. — 496 с.

2. Драпиковский А. И. Оценка недвижимости: учебник / А. И. Драпиковский, И. Б. Иванова, Н. С. Игнатенко и др. / Под ред. А. И. Драпиковского и И. Б. Ивановой. - [2-е вид.]. - Б.: Изд-во «Ега-Басма», 2007. - 480 с.

3. Лебедь Н. Оценка имущества и имущественных прав в Украине : монографія / Лебедь Н., Мендрул А., Ларцев В. и др. - К: ООО «Информ.-издательская фирма «Принт-Экспресс», 2007. - 688 с.

4. Горемыкин В. А. Экономика и управление недвижимостью / В. А. Горемыкин. - [4е изд.]. - М. : Высшее образование, 2007. - 456 с.

5. Пузенко С. А. Основы теории оценки. Порядок проведения независимой оценки в Украине : учебник / С. А. Пузенко. - К.: ФАДА, ЛТД, 2007. - 192 с.

6. Оценка недвижимости: Учебник / Под ред. А. Г. Грязновой, М. А. Федотовой. — М.: Финансы и статистика, 2004. — 4 96 с.

7. Григорьев В. и др. Оценка объектов недвижимости / . — М.: ИНФРА-М, 1997. — 3 20 с. 7.

8. Фридман Д., Ордуэй Н. Анализ и оценка приносящей доход недвижимости. — М.: Дело ЛТД, 1995. — 440 с.

9. . Генри С. Харрисон. Оценка недвижимости: Учеб. пособие: Пер. с англ. — М.: РИО Мособлупрполиграфиздат, 1994. — 231 с.

10. Пазинич В.І. Оцінка об'єктів нерухомості / В. І. Пазинич, Л. А.Свистун. - Київ: Центр учбової літератури, 2009. - 434 с.

11. Палеха Ю.М. Економіко-географічні аспекти формування вартості територій населених пунктів : наук. видання. - Київ : Профі, 2006. - 324 с.

12. Тарасевич Е. И. Оценка недвижимости. — СПб., 1997. — 422 с.

13. Теория и методы оценки недвижимости: Учеб. пособие / Под ред. проф. В. Е. Есипова. — СПб.: СПб ГУЭФ, 1998. — 159 с.

14. Стандарт державного комітету України із земельних ресурсів. Оцінка земель. Правила розроблення технічної документації з нормативної грошової оцінки земель населених пунктів СОУ ДКЗР 00032632- 012:2009

Інформаційні ресурси

1. Про оцінку земель: Закон України від 11.12.2003 року № 1378-IV. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>, вільний. – Назва з екрана.

2. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 року № 2658. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>, вільний. – Назва з екрана.

3. Про затвердження Методики оцінки майна// Постанова Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. №1891. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-%D0%BF>, вільний. - Назва з екрана.

4. Податковий кодекс України //Кодекс від 02.12.2010 за № 2755-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>, вільний. - Назва з екрана.

5. Земельний Кодекс України//Закон України від 25.10.2001 за № 2768-III [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>, вільний. - Назва з екрана.

6. Методика нормативної грошової оцінки земель населених пунктів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-95-ц>, вільний. - Назва з екрана.

7. Порядок нормативної грошової оцінки земель населених пунктів // Мінагрополітики України; Наказ, Порядок, Коефіцієнти [...] від 25.11.2016 р. № 489, [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1647-16#n108> 4, вільний. - Назва з екрана.

8. Порядок нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення // Наказ Мінагрополітики від 23.05.2017 № 262, [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-17>, вільний. - Назва з екрана.

9. Методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення // постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 831, [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2016-%D0%BF#n35>, вільний. - Назва з екрана.

10. Загальнонаціональна (всеукраїнська нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення, [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ngo.land.gov.ua/>, вільний. - Назва з екрана.

11. Методика нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1278 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1278-2011-%D0%BF#n12>, вільний. - Назва з екрана.

12. Про затвердження Порядку нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) /наказ

Мінагрополітики від 22.08.2013 р. № 508), [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1573-13>, вільний. - Назва з екрана.

13. Публічна кадастрова карта [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta>, вільний. - Назва з екрана.

14. Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель: Наказ Держкомзему від 23.07.2010 р. № 548 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1011-10>, вільний. - Назва з екрана.

15. Про експертну грошову оцінку земельних ділянок: постанова Кабінету міністрів України від 11 жовтня 2002 р. № 1531 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-%D0%BF>, вільний. - Назва з екрана.

16. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: постанова Кабінету міністрів України від 17.10.2012 р. № 1051 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#n3>

17. Про затвердження Методики оцінки об'єктів оренди: постанова Кабінету міністрів України від 10 серпня 1995 р. № 629. [Електронний ресурс] : Режим доступу: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/629-95-%D0%BF?%20test=dCCMfOm7xBWMdTQEziow0IZkHI4cQs80msh8Ie6>, вільний. - Назва з екрана.

18. Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://land.gov.ua/>, вільний. – Назва з екрана.

19. Українське товариство оцінювачів (Офіційний сайт) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uto.com.ua>, вільний. – Назва з екрана.

20. Фонд державного майна України (Офіційний сайт) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.spfu.gov.ua/ua/content/spf-estimatebasereport.html>, вільний. – Назва з екрана.

21. Про затвердження Порядку ведення єдиної бази даних звітів про оцінку Фонд державного майна; Наказ, Порядок, Форма типового документа [...] від 17.05.2018 за № 658 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0677-18>, вільний. – Назва з екрана.

22. Про затвердження Положення про порядок рецензування звітів про оцінку майна та майнових прав рецензентами, що працюють у штаті Фонду державного майна України, його [...] //Фонд державного майна; Наказ, Положення від 31.10.2011 р. за № 1585/1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1351-11#n15>, вільний. – Назва з екрана.

23. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності //Фонд державного майна; Наказ, Порядок, Форма [...] від 10.06.2013 р. за № 796. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-13#n19>, вільний. – Назва з екрана.